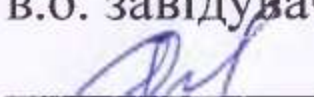

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЇ, ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ
КАФЕДРА ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри географії
та екології
протокол № 2 від 09.09.2020 р.
в.о. завідувача кафедри
 (Давидов О.В.)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНТРОПОГЕННЕ ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО З ОСНОВАМИ ЛАНДШАФТНОЇ ЕКОЛОГІЇ

Освітня програма Науки про Землю
Спеціальність 103 Науки про Землю
Галузь знань 10 Природничі науки

Херсон 2020

1. Опис курсу

Назва освітньої компоненти	Антропогенне ландшафтознавство з основами ландшафтної екології
Тип курсу	Обов'язкова компонента
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Кількість кредитів/годин	6 кредитів / 180 годин
Семестр	V-VI семестри
Викладач	Ірина Охременко (Iryna Okhremenko), доцент, кандидат географічних наук, доцент кафедри https://orcid.org/0000-0001-9659-9043
Посилання на сайт	http://ksuonline.kspu.edu/enrol/index.php?id=3218
Контактний телефон, месенджер	(0552)326717 +380954030247 Viber
Email викладача:	i.v.okhremenko@ukr.net
Графік консультацій	Понеділок, 15:00-16:00, ауд. 621 або за призначеним часом
Методи викладання	консультації, індивідуальні завдання (аудиторні заняття навантаженням не передбачені)
Форма контролю	диференційований залік / екзамен

2. Анотація дисципліни:

Курс «Антропогенне ландшафтознавство з основами ландшафтної екології» є фундаментальним для сучасного фахівця в галузі наук про Землю/науковця.

Антропогенне ландшафтознавство з основами ландшафтної екології формує уявлення про ландшафт як форму організації середовища та практичні навички дослідження ландшафтів для вирішення прикладних задач.

При викладанні курсу особливу увагу приділено результатам найновіших наукових досліджень у галузі антропогенного ландшафтознавства та ландшафтної екології.

3. Мета та завдання дисципліни:

Мета дисципліни: пізнання теоретико-методичних основ антропогенного ландшафтознавства з основами ландшафтної екології, формування уявлення про ландшафтну сферу Землі, історію формування антропогенного ландшафтознавства в Україні, регіональні особливості антропогенних ландшафтів, прогноз їх розвитку.

Завдання:

теоретичні: оволодіти знаннями про становлення та розвиток антропогенного ландшафтознавства, проблеми класифікації антропогенних ландшафтів, класи антропогенних ландшафтів за їх змістом та генезою, регіональні особливості антропогенних ландшафтів, антропогенно-ландшафтознавчий прогноз;

практичні: набуття умінь та навичок добору та практичної реалізації методів та методик антропогенно-ландшафтознавчих досліджень; оволодіння методичними прийомами ландшафтно-екологічних досліджень; застосування комплексного підходу при ландшафтно-екологічних дослідженнях територій та розробці систем природоохоронних заходів та заходів із оптимізації природокористування.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Після успішного завершення дисципліни здобувач формуватиме наступні програмні компетентності та результати навчання:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК10. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні ним процеси.

Програмні результати навчання:

ПРН 7. Застосовувати моделі, методи і дані суміжних дисциплін (фізика, хімія, геологія, екологія, математика, інформаційні технології тощо) при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.

ПРН 9. Виконувати дослідження ландшафтної оболонки за допомогою кількісних методів аналізу.

ПРН 10. Аналізувати склад і будову ландшафтної оболонки (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.

5. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів/годин	Консультації (год.)	Самостійна робота (год.)
6 / 180	4	176

6. Ознаки курсу

Рік викладання	Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова/вибіркова компонента
2020/2021	5, 6	103 Науки про Землю	3	обов'язкова

7. Технічне й програмне забезпечення (обладнання)

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для: комунікації та опитувань; виконання домашніх завдань; виконання завдань самостійної роботи; проходження тестування (поточний, підсумковий контроль).

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності: Програмне забезпечення MS Windows XP; Internet Explorer; Win RAR; Adobe Reader 9.

8. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу із застосуванням модульно-рейтингової системи оцінювання успішності здобувачів вищої освіти.. Зараховуються бали, набрані при поточному оцінюванні, самостійній роботі та бали підсумкового оцінювання.

Недопустимо: несвоєчасне виконання поставленого завдання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше зданого теоретичного і практичного матеріалу.

9. Схема курсу

Семестр 5

Модуль 1. Теоретичні основи антропогенного ландшафтознавства

Тема 1. Ландшафтна сфера Землі.

З історії дослідження. Поняття ландшафтної сфери. Структура ландшафтної сфери. Основні етапи розвитку ландшафтної сфери.

Тема 2. Ландшафт як феномен екологічного бачення єдності довкілля.

Суттєве значення введення в природничих науках поняття “ландшафт”. Передумови виникнення, розвиток та еволюція знань про ландшафт. Трактуювання поняття ландшафт. Визначення термінів «природно-територіальний комплекс», «геосистема», «ландшафт» : принципіві схеми об’єктів дослідження та відмінності між ними.

Тема 3. Антропогенне ландшафтознавство: основи теорії.

Природнича географія і антропогенне ландшафтознавство. Становлення та розвиток антропогенного ландшафтознавства. Питання теорії і термінологія в антропогенному ландшафтознавстві. Організація та рівні пізнання антропогенних ландшафтів. Класифікація антропогенних ландшафтів. Нові напрями розвитку антропогенного ландшафтознавства. Методи дослідження антропогенних ландшафтів.

Модуль 2. Ландшафтно-екологічні дослідження

Тема 4. Зміст, завдання та методи проведення ландшафтно-екологічних досліджень.

Зміст, мета та методи прикладних ландшафтно-екологічних досліджень. Основні сфери застосування прикладних ландшафтних досліджень. Етапи проведення досліджень та їх специфіка. Польові (маршрутні та стаціонарні) та дистанційні дослідження. Картографування ландшафтів.

Тема 5. Охорона ландшафту та принципи екологічної оптимізації природокористування.

Поняття «охорона ландшафту» та підходи до його реалізації. Міжнародні правові документи, що гарантують охорону ландшафту. Засади охорони ландшафту на місцевому та регіональному рівнях. Оцінка наслідків впливу людини на ландшафт. Прогноз негативних наслідків господарської діяльності на ландшафт при освоєнні. Принципи раціонального природокористування. Відновлення порушених ландшафтів.

Тема 6. Антропогенно-ландшафтознавчий прогноз.

Поняття «антропогенно-ландшафтознавчий прогноз». Принципи антропогенно-ландшафтознавчого прогнозування. Методи антропогенно-ландшафтознавчого прогнозування. Приклади регіональних антропогенно-ландшафтознавчих прогнозів.

Семестр 6

Модуль 3. Регіональні аспекти антропогенного ландшафтознавства

Тема 7. Структура регіонального антропогенного ландшафтознавства.

Глобальні і регіональні зміни у ландшафтній сфері. Загальне і регіональне антропогенне ландшафтознавство. Регіональні структури антропогенних ландшафтів.

Тема 8. Антропогенні ландшафти.

Класифікації антропогенних ландшафтів.

Характеристика основних типів антропогенних ландшафтів. Селитебні ландшафти. Сільськогосподарські ландшафти. Лісові антропогенні ландшафти. Промислові ландшафти. Водні антропогенні ландшафти. Дорожні ландшафти. Тафальні ландшафти.

Модуль 4. Регіональні проблеми і антропогенні ландшафти Херсонської області.

Тема 9. Регіональні проблеми і антропогенні ландшафти Херсонської області.

Антропогенні ландшафти Херсонської області.

Екологічні проблеми Херсонської області.

Єдина мережа природоохоронних об'єктів Херсонської області.

10. Система оцінювання та вимоги

Семестр 5 (модулі 1, 2)

№	Вид роботи	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Підготовка конспектів тем та задача теоретичного матеріалу	1 тема - 6 балів (6 тем. Максимальна кількість балів – 36)	36
2	Виконання практичних робіт/письмових відповідей на питання семінару, їх захист	1 семінар – 12 балів (всього 3, максимальна кількість балів – 36), 1 практична робота – 14 балів (всього 2 практичні роботи, максимальна кількість балів – 28)	64
	Всього		100

Семестр 6 (модулі 3, 4)

№	Вид роботи	Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
1	Підготовка конспектів тем та задача теоретичного матеріалу	1 тема - 10 балів (3 теми. Максимальна кількість балів – 30)	30
2	Виконання практичних робіт/письмових відповідей на питання семінару, їх захист	1 семінар – 12 балів, 1 практична робота – 14 балів (всього 2 практичні роботи, максимальна кількість балів – 28)	40
	Тестування		30
	Всього		100

Семестровий (підсумковий) контроль у п'ятому семестрі з освітньої компоненти «Антропогенне ландшафтознавство з основами ландшафтної екології» визначено навчальним планом як диференційований залік, за який студенти можуть отримати максимум 100 балів. У шостому семестрі - екзамен, підсумком є тестування (максимальна кількість балів – 30).

Оцінка з дисципліни за семестр, що виставляється у «Відомість обліку успішності», складається з урахуванням результатів поточного, атестаційного й семестрового контролю і оформлюється: за національною системою, за 100-бальною шкалою та за шкалою ECTS

100-бальна система	Оцінка ECTS	Оцінка за національною системою	
		екзамен, диференційований залік	залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Основні

1. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство: навчальний посібник. Частина І. Глобальне антропогенне ландшафтознавство. Вінниця: ПП «ТД Видавництво Едельвейс і К», 2012. 306 с.
2. Міллер Г.П., Петлін В.М., Мельник А.В.. Ландшафтознавство: теорія і практика. Львів: Видав. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002 172 с.
3. Шищенко П.Г. Прикладная физическая география. К.: Вища школа, 1988. 357 с.

Додаткові

4. Арманд Д.Л. Наука о ландшафте. М.: Мысль, 1975. 367 с.
5. Беручашвили Н.Л. Геофизика ландшафта. М.: Прогресс, 1990. 285 с.

6. Гродзинский М.Д., Шищенко П.Г. Ландшафтно-экологический анализ в мелиоративном природопользовании. К.: Либідь, 1993. 187 с.
7. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології. К.: Либідь, 1993. 224 с.
8. Исаченко А.Г. Ландшафтоведение и физико-географическое районирование. М.: Высшая школа, 1991. 295 с.
9. Исаченко А.Г. Методы прикладных ландшафтных исследований. Л.: Наука, 1980. 185 с.
10. Куракова Л.И. Современные ландшафты и хозяйственная деятельность. М.: Изд-во Московского ун-та, 1983. 257 с.
11. Макунина А.А., Рязанов П.Н. Функционирование и оптимизация ландшафтов. М.: Изд-во Московского ун-та, 1988. 135 с.
12. Маркинцевич Г.И., Клицунова Н.К., Мотузко А.И. Основы ландшафтоведения. Минск, 1986. 367 с.
13. Николаев В.А. Проблемы регионального ландшафтоведения. М.: Изд-во Московского ун-та, 1979. 235 с.
14. Преображенский В.С., Александрова Т.Д., Куприянова Т.В. Основы ландшафтного анализа. М.: Наука, 1988. 191 с.
15. Преображенский В.С. Ландшафты в науке и практике. М.: Мысль, 1981. 157 с.

Інтернет-ресурси

16. Гродзинський М.Д. Основи ландшафтної екології. URL: http://eco.com.ua/sites/eco.com.ua/files/lib1/navch_mat/landshaftna_ekologija/1%В3teratura/Grodz_Osnov_landsh_ekol.pdf
17. Гуцуляк В.М. Ландшафтознавство: Теорія і практика. URL: www.twirpx.com/file/1313177/
18. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство: навчальний посібник. Частина І. Глобальне антропогенне ландшафтознавство. URL: https://library.vspu.edu.ua/polki/akredit/kaf_3/denisyk.pdf
19. Денисик Г.І., Тімець О.В. Регіональне антропогенне ландшафтознавство. Навчальний посібник. URL: http://library.vspu.edu.ua/repozitarij/repozit/texti/navchalni/Osnovi_antropog_landshavtoznnavstva.pdf
20. Міллер Г.П., Петлін В.М., Мельник А.В. Ландшафтознавство: теорія і практика. URL: <http://www.twirpx.com/file/334054/>
21. Міхелі С.В. Основи ландшафтознавства. URL: <http://www.twirpx.com/file/334792/>
22. Ландшафтознавство - Енциклопедія Сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=53166
23. Ландшафтознавство – Географічний факультет. URL: <http://geography.lnu.edu.ua/course/landshaftoznavstvo>
24. Ландшафтна екологія - Конспект лекцій. URL: http://bookwu.net/book_landshaftna-ekologiya_1075/
25. Ландшафтна екологія: Курс лекцій. URL: <http://books.nuczu.edu.ua/download.php?rec=5566&mode=1>